

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 12.

V Ljubljani, 22. sušca 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Ōrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Razglas. — Storite tudi tako! — Naš denarni zavod. — Se enkrat zborovanje goriškega učiteljstva. — Bedno stanje učiteljstva in zahteva po odpmoči. — Beda našega kmeta. — Reforme učiteljstva. — Iz naše organizacije. — Politiški pregled. — Vestnik. — Razgled po šolskem svetu. — Raznoterosti. — Listnica. — Inserati.

Razglas.

Ljudsko izobraževalno društvo „Akademija“ v Ljubljani prireja že dlje časa po raznih krajih naše domovine poljudnoznanstvena predavanja z namenom razširjati višjo izobrazbo tudi med nižje in srednje sloje slovenskega naroda po vseh slovenskih deželah.

Vodstvo „Zaveze“ si šteje v dolžnost, opozarjati slovensko učiteljstvo na to prekristno delovanje „Akademije“ ter pozivlja svoje člane, oziroma društva, da pristopijo „Akademiji“ kot redni ali izredni člani (vpisnina pri rednih članih znaša 2 K in članarina 6 K na leto, pri izrednih članih pa najmanj 4 K na leto brez vpisnine), ali pa da posamezniki — čeprav nečlani — prevzamejo pod okriljem „Akademije“ predavanja in tako podpirajo s svojim sodelovanjem to društvo v njegovem idealnem stremljenju.

Kdor želi pojasnil ali navodil, naj se obrne na predsednika „Akademije“ dr. Vladimirja Ravniharja, ali pa na tajnika dr. Dragotina Lončarja v Ljubljani.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učit. društev“,
v Ljubljani, dne 22. marca 1907.

Predsednik:
L. Jelenc.

Tajnik:
Drag. Češnik.

Storite tudi tako!

Glas s hribov.

Stara taktika naših ljubih nasprotnikov iz takozvanega klerikalnega tabora je, obljajati, opljuvati in očrniti svojega nasprotnika. In te taktike se poslužuje vsa črna internacionalna armada vseh narodov in se je je posluževala v vseh časih.

In ta svoj žolč izliva po raznih svojih časopisih po stari devizi: Namen posvečuje sredstvo!

Trn v peti je vesoljnemu klerikalizmu ravno ljudskošolsko učiteljstvo. Zakaj le-to je že po svojem poklicu, ki ga mora izvrševati med narodom, edina, in sicer trajna in najbolj dosledna ovira klerikalnemu napredovanju. In ravno zaraditega je ljudskošolsko učiteljstvo pri vseh narodih oni cilj, kamor namerjajo klerikalci najtežje svoje topove.

Ta boj, to zasramovanje in blatenje pa doseže svoj višek vselej, kadar se bližajo kake volitve, bodisi deželnozborske, bodisi državnozborske. Takrat obljajajo ti profanatorji vsega vzvišenega vse poštene ljudi, posebno pa učiteljstvo po znani devizi:

Namen posvečuje sredstvo! In namen tega blatenja je, zmanjšati, oziroma ugonobiti z obrekovanjem ugled svojemu nasprotniku pri ljudstvu, češ, ako dannadan blatim svojega političkega nasprotnika, ostane kolikortoliko blaten, in ljudstvo mu ne bo verjelo v tisti meri, kakor bi mu drugače. V ljudstvu se zbudi nezaupanje, in naš namen je dosežen.

Te prakse se seveda poslužuje vsa internacionalna klerikalna armada. In naravnost zanimivo je zbirati podatke, kako nizkotno, zahrbtno in naravnost ostudno se vodi po takozvanih katoliških časopisih in takozvanih katoliških agitatorjih hujskanje ljudstva proti nasprotniku.

Mnogo prav značilnih podatkov bi lahko navedli izza zadnjega državnozborskega boja na Nemškem, s kakimi sredstvi se je boril takozvani „katoliški centrum“. In kdor pozna natančneje ta ostudni boj „katoliškega centra“, se ne bo prav nič čudil, ako je le-ta ostal številčno enako močen.

Tudi na Slovenskem smo stopili v takozvani volilni boj. In klerikalizem je odprl vse zatvornice svojih zasramovanj proti vsemu, kar je naprednega, v prvi vrsti seveda proti učiteljstvu, zakaj le-ta faktor in edino le-ta faktor je ostal tako značajan, tako trden v vsem svojem prepričanju, v vsem svojem delovanju in nehanju, da vsa, še tako zavedljiva vabljenja niso privabila niti toliko slovenskih učiteljev v klerikalni tabor, da bi mogli redno sklicavati občne zборе na papirju obstoječe „Slomškove zveze“, in zato se v najkrajšem času — to lahko trdimo že sedaj — izpremeni to društvo v snovajoče se katehetsko društvo. In vsemu slovenskemu svetu lahko pri tej priliki tudi še to povemo, da celo najnovejša vada izvolitev psevdopredsednika „Slomškove zveze“ državnozborskim kandidatom, ne bo imelo nikakega uspeha.

Slovensko učiteljstvo ostane značajno!

Na Slovenskem opravlja posel umazanega obrekovanja in sramotjenja slovenskega značajnega učiteljstva sploh vse klerikalno časopisje. Odlikuje se pa v tem poslu listič, po imenu „Domoljub“. Stavimo, ako bo kdaj razstava časopisov in če se takrat razpiše nagrada za oni list, ki zna najbolj sramotiti svojega nasprotnika, ki zna najbolj krasti poštenje in čast svojemu političkemu poštenemu nasprotniku, da prejme to nagrado naš preljudbi „Domoljub“. In temu se ne čudimo in se tudi nihče ne bo čudil, kdor pozna onega „moža“, ki ureja v družbi s

takimi kapacitetami, kakršne sede v uredništvih klerikalnega časopisja, našemu dobremu ljudstvu namenjeni list „Domoljub“.

„Domoljub“ je ravno v sedanjem času takorekoč podivjal. Grize in grize okrog sebe kakor kako onemoglo, steklo ščene. In premnoge naše tovariše tako počenjanje in blatenje vznemirja in razburja, da dajejo duška svoji nevolji po raznih zborovanjih, oziroma da odgovarjajo v naprednih listih na izbruhe te onemogle jeze.

Nas pa, to povemo vsemu svetu, tako blatenje prav nič ne vznemirja, temveč pušča nas hladne do dna srca. Za nas ta list sploh ne eksistira. Ako nas opozori ta ali oni znanec na kak posebni izbruh tega, po „posvečenih“ rokah urejevanega lista, tedaj si ga preskrbimo in nato poiščemo kolikormogoče veliko družbo kmetov. V tej družbi takoj napeljemo govor na ta izbruh posvečenega lista in najčese jim damo brati dotične „duhovite“ opazke. To je potem halo! Ljudje se zabavajo ravnokotako, kakor če bi poslušali „duhovite“ opazke onih vaških siromakov, ki jih imamo skoro v vsaki vasi po Slovenskem — vaških norcev. — In uspeh ne izostane nikdar.

Naše delovanje v šoli kakor tudi izven šole leži kakor odprta knjiga pred vaščani.

Pridobili smo si ljubezen otrok in s to ljubeznijo smo si pridobili ugled in spoštovanje njih staršev. In „posvečenim“ hujskačem okrog „Domoljuba“ povemo, da vsenjih ščuvanje ne iztrga te ljubezni in tega spoštovanja iz src onih, ki imajo vsak dan priliko spoznavati naše delovanje od blizu. V svesti smo si pa tudi, da bo rod, ki zapusti sedanje šole vedel natančno ločiti plevel in sad, a ta rod bo nam hvaležen, ker bo vedel ceniti naš trud, ker bo vedel, da človeka osreči prava izobrazba, ki mu jo daje šola, a da ne more živeti od samega „obračanja oči protinebu“.

Slovenskemu učiteljstvu pa kličemo: Tovariši, storite tudi vi tako! Pustite jih, dalajajo, to je najboljšje znamenje, da jahamo.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promét do konca svečna 1907 K 23.245'19.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Še enkrat zborovanje goriškega učiteljstva.

Prejeli smo in priobčujemo:

Učiteljski shod 7. marca 1907 je pokazal, da goriško učiteljstvo slovenskih okrajev na Goriškem še ni zrelo za pričetek delovanja na stanovsko-gospodarskem in združnem polju.

Shod slovenskega učiteljstva na Goriškem in Gradiščanskem dne 6. decembra 1906 si je bil izvolil zaupni odbor, katerega naloga je bila, voditi učiteljstvo, da bi nastopalo, kadar bi bilo treba, organizovano in stanú vredno. Zaupni odbor je preudarjal vprašanje glede lista ter prišel do sklepa, da je učiteljstvo na Goriškem potrebno lastnega lista; glede tega pa, ali naj bi se pričel list izdajati pred volitvami ali po volitvah, se ni prišlo do sklepa; zaupni odbor je prepustil rešitev tega vprašanja učiteljskemu shodu in se je obenem izjavil, da je tudi iz-

davanje lista odvisno od tega, ali se učiteljstvo zaveže v zadostnem številu, da hoče tak list naročiti, ga vzdrževati in širiti. Kar je posameznemu človeku govor, da se more sporazumeti z drugimi ljudmi, to bi bil tak list za goriško učiteljstvo, da bi moglo organizovano delati na gospodarskem in združnem polju ter si pridobivati vedno več prijateljev. Tak list bi služil goriškemu učiteljstvu in njega prijateljem kot občevalno sredstvo za one slučaje, v katerih ne moremo iskati pomoči „Učiteljskega Tovariša“ ali katerega drugega lista. S stanovskim listom kakor je „Učiteljski Tovariš“ ali z listom „Domače Ognjišče“, ki bo vršilo ono nalogo kakor „Schule und Haus“, se ne more prodirati med ljudstvo, mogoče je pa priti do vpliva z listom, ki odgovarja zahtevam večje množice. Pri takem delu bi učiteljstvu ne bilo treba drugega nego v skromnih mejah posnemati svoje stanovske nasprotnike, t. j. delati po mogočnosti za svoj stan, kakor delajo duhovniki za svoj. „Domoljub“ ima 18.000 naročnikov. Duhovščina je prišla do tolikega števila naročnikov po svoji stanovski zavednosti z vztrajnim delom za svoje namene in s požrtvovalnostjo, ki lahko služi drugim stanovom v zgled.

Dne 7. t. m. je bilo na dnevnem redu: „Povetovanje, ali bi slovensko učiteljstvo na Goriškem in Gradiščanskem moglo vzdrževati tednik za svoj stan in njega prijatelje. Podrobni načrt za izdavanje takega lista.“ Učiteljstvo je pritrdilo prvemu vprašanju z vsemi glasovi proti enemu; ko je pa sklicatelj shoda povabil navzoče k razpravi drugega dela o podrobnem načrtu za izdavanje takega lista, je večina navzočih odšla. Tako postopanje od strani večine je bilo brezobzirno in žaljivo proti sklicatelju shoda in proti zaupnemu odboru, ki je bil razposlal učiteljstvu v preudarek podrobni načrt. Toliko predsednik zaupnega odbora kakor člani tega odbora se čutijo odvezane prevzete naloge in zapuščajo zaupno mesto z onim čutom kakor oddelek vojakov v času vojne, ki je odpoklican, naj se odmakne z najnevarnejšega mesta, kjer je bil na straži. Goriško učiteljstvo nima več dne 6. dec. 1906. izvoljenega zaupnega odbora. Predsednik dež. učit. društva in starejši zastopnik učiteljstva v c. kr. šol. svetu za goriško okolico je odvezan dolžnosti, sklicovati in voditi učiteljske shode in se razpostavljati za učiteljske interese; odslej naj sklicujejo shode tisti, ki so proti njemu postopali brezobzirno in žaljivo.

Namen učiteljskega shoda 7. t. m. je bil, da bi se povedelo, a) koliko naročnikov in poročevalcev bi dobil novi list, b) koliko združnikov z deleži po 100 K za izdavanje lista se dobi med učiteljstvom, c) kolike mesečne doneske naj bi združniki plačevali in kako naj bi se pobirali. Na podlagi takih na shodu dobljenih podatkov bi zaupni odbor preudarjal in sklepal, ali kaže ustanoviti zadrugo za izdavanje tednika, kdaj naj bi list pričel izhajati i. t. d., ali naj se vse skupaj odloži na boljše čase, ko dežela dobi za take ustanove porabno učiteljstvo. Na podlagi na shodu dobljene informacije zaupni odbor ne more ničesar sklepati; zato ni treba sklicati nobene seje zaupnega odbora. Zaupnega odbora ni več. Učiteljstvo na Goriškem se v svoji večini najboljše počuti, če ostane neorganizovano in brez vodstva. Nihče naj se ne čudi, če bodo nas drugi stanovi samo toliko upoštevali, kolikor smo vredni.

* * *

Došla nam je ta-le izjava:

Slavnemu

uredništvu „Učiteljskega Tovariša“.

V št. 11. „Učiteljskega Tovariša“ je rečeno v uvodu k dopisom z Goriškega o zborovanju učiteljstva 7. t. m.: „Že to, da so sklicatelji prezrli naš list, ima svoj pomen in — namen“.

Kot sklicatelj shoda 7. t. m. naznanjam, da nisem imel nikakršnega namena, prezreti „Učiteljskega Tovariša“. Odposlal sem bil vabila k shodu na vse učiteljstvo javnih ljudskih šol v pokneženi grofovini Goriški in Gradiščanski; radi tega ni bilo treba vabiti na shod tudi po katerem listu. Jaz nisem odposlal vabila nobenemu listu in o tem obvestil nobenega uredništva; ako je dobilo uredništvo dnevnika „Edinost“ vabilo k shodu in okrožnico na učiteljstvo, se je to zgodilo brez vednosti in privoljenja sklicateljevega. Storil je to kateri izmed vablencev, ki ni imel pravice, segati vsklicateljevo področje.*)

Ajdovščina, 17. marca 1907.

Fr. Bajt, nadučitelj.

*) Mi smo čitali vabilo v „Edinosti“ in smo bili torej lahko mnenja, da so bili o tem shodu obveščeni tudi časopisi razen našega lista. Tu ima izvor naša inkriminirana opazka. Glede tega nam piše nek drugi tovariš: „Izjavljam kakor eden izmed sklicateljev, da sklicatelj niso imeli kakšnega slabega namena in tudi ne pomena. Opozarjam le na to, da se ni pomotoma poslalo vabila našemu „Učiteljski Tovarišu“.“

Uredništvo.

Bedno stanje učiteljstva in zahteva po odpomoči.

Na javnem splošnem shodu štajerskega učiteljstva v Gradeu, dne 2. februarja 1907, govoril Karel Gassareck. Po originalu poslovenil — ij —

(Dalje.)

Na vprašanje po zahtevi kolike vsote — kar se povsod vprašuje — odgovarjamo, da bi uračunanje podučiteljskih let ne zahtevalo velike vsote, ravnotako bi ne utežilo penzijskega zaklada uračunanje provizoričnih službenih let preveč. Druginjska doklada pa, ki je za sedaj naše edino upanje, ker se tako lahko sklène brez posebnega iskanja in dokazovanja, bi znašala pri številu čez 3000 učiteljev in učiteljic naše dežele 600.000 K do 800.000 K, ako se hoče, da je ona primerna potrebam in dostojnosti učiteljskega stanu.

Bazdelitev pa si mislimo tako, da dobi vsak član učiteljstva doklado.

Glede pokritja pravičnega in času primerne zvišanja učiteljskih plač se pa že danes zavarujemo, da bi se ljudstvu reklo: Davke smo povišali, ker smo povišali plačo učiteljem.

Povišanje davkov sledi iz vseh zahtev. — Spodnja Avstrija n. p. pokriva z davki, ki jih je uvedla ob priliki zvišanja učiteljskih plač, večinoma svoj deficit.

Potem bi pač mi učiteljstvo morali siliti nato, da se nakažejo in imenujejo davki natančno po porabi za vojaštvo, uradništvo, duhovništvo, za sodne sluge itd.

Kaj pa pričakuje človeška družba od učitelja?

Pričakuje, da on poučuje in vzgojuje mladino v vsem, kar je dobro, lepo in resnično.

Ali pa lahko to stori slabo situiran, v bedi živeč učitelj?

Poučuje in vzgoja naj v dobrem — kar mu pa ni dano, v lepem — od česar je izključen, v resničnem — kar se mu zabranjuje.

O nalogah šole nekaj iz najmlajših časov.

Stari nadvojvoda Badenski se obrača na mladino in postavlja šolsko dolžnost v isto vrsto kot vojaško dolžnost.

Podžupan Eckl v Lincu utemeljuje svoj nujni predlog za izboljšanje učiteljskih plač s sledečimi besedami: „Šola je za vsako občino eden najvažnejših institutov, ki zasluži popolno pažnjo vseh korporacij. Njen pomen pa stoji in pada z duhom, ki vlada v nji. Ta duh pa spravlja v šolo učitelj, oziroma učiteljica. V dobro izobraženem učiteljstvu, ki živi lahko brez posebnih skrbi za obstanek, vidimo najboljši pogoj dobri šoli.“

Učiteljstvo naj podpira družabni red, to učiteljstvo, ki ga pa zanemarja ista družba. To je pač nemogoča, razumu protivna zahteva. Učitelj naj ljubi svoje ljudstvo, naj ga vodi na duševni in nravni višek, a dobiva od tega le zaničevanje, grenkosti in odklonitev njegovih pravičnih zahtev.

Za kaj pa smatra bogat kmet učitelja? — Za berača, ker ni zemljiščni posestnik.

Za kaj ga smatra bogat meščan? — Za ubogega najemnika, ki ne more zmagovati večjih troškov.

In višji stanovi? — Žalostno dovolj, da predsodki in bahatost ne pustijo, da bi ti imeli boljše mnenje o učiteljskem stanu.

Mi pa bomo dokazali po svojem delovanju, da smo vrli ljudje, četudi ne otroci sreče.

V prvi vrsti hočemo posedovati tisti zunanji ugled, ki je potreben, da je naša služba uspešna. Mi smo najbrž prvi v državi, ki na prazne časti in dolge naslove nič ne damo že iz tega razloga, ker take reči prepuščamo drugim. Vendar pa nam nihče ne more pripisovati, da bi za svojo službo manj zahtevali kot drugi, če je splošno uveden red v titulaturah, časteh in vrstah.

Mi hočemo glede uvrščanja in glede plače biti izenačeni z nižjimi razredi državnih uradnikov in zahtevamo do izvedbe te zahteve 20% druginjsko doklado.

V dveh letih, do obljubljenega saniranja deželnih financ, pa ima nastopiti končna ureditev. Potem je deželni zbor zavarovan pred našimi peticijami.

Če marsikateri učitelj na visoki šoli prevlada na pomenu vse, ki so uvrščeni v državnih uradniških razredih, ako učitelj na srednjih šolah pride z višjimi uradniki v eno vrsto, tedaj pač ni nadutost, če učitelj in učiteljica ljudskih in meščanskih šol nočeta biti zapostavljena za državnimi uradniki nižjih razredov.

Kdor bi se temu smatranju našega položaja zoperstavljal, ta je naš največji sovražnik.

Že zakon z dne 14. maja 1869 govori o preskrbi vdov in sirot učiteljev po istem načinu kakor pri državnih uradnikih. Ta točka bi nas že davno lahko opozorila na naše pravo.

Glede na politiški šolski ustav je stal učitelj v vrsti dostojanstvenikov — za takratni okoščen čas velike važnosti. Kakor se običajno reče, se učitelj uvede v urad. On položi uradno pri-sego. Po šolskem in učnem redu je on v službi kot uradna oseba.

Zakaj bi se pa potem on ne smatral kot javni uradnik in zakaj bi se on tudi tako ne plačeval?

Pri pošti, pri železnici, v raznih drugih uradih dela uradnica. Zakaj bi ne veljala tudi učiteljica, katere izobrazba je navadno večja, za uradnico?

Sicer pa najdemo cele vrste bivših učiteljev v raznih uradih, kjer opravljajo uradniško službo. —

Sedaj pa besedo o deželnem šolskem svetu. Deželni šolski svet nima po našem prepričanju samo voditi in čuvati šolstva v deželi, temveč on bi naj bil naravno pribežališče učiteljstva v stiskah, on bi naj pomagal prvi popraviti škodo poklica in tu sem spada, da on gleda tudi na osebni dobrobit učiteljstva v posameznosti in v skupnosti, tako kakor uradni predstojnik svojim uradnikom.

V onem trenutku, ko ne bo učitelj videl v deželnem šolskem svetu samo velikega kaznilca, v deželnem šolskem svetu velikanškega „Bav-bava“, ampak svojega najvišjega varuha, svetovalca in prijatelja, je za učiteljstvo in za šolo več doseženo kot si mi mislimo. Tedaj bo vladajoč urad in slušajoče učiteljstvo složna moč brez notranje nasprotnosti, katere delo bo uspešno in plodonosno.

Žal, moram reči in vem tudi razsoditi svoj izrek, ni vedno deželni šolski svet pospeševal podložnega učiteljstva tako, kakor bi odgovarjalo blagru šole in učiteljstva. Vem za dobo, ko se je smatralo kot nedostojno prositi ali celo kaj zahtevati od deželnega šolskega sveta. Takrat je bil deželni šolski svet coklja napram našega stanu in razvitku.

Verujem pa, da vlada sedaj drugo naziranje na rajvišem deželnem šolskem mestu. Bazumne in ljubeznive besede deželnega namestnika, šolskega referenta in deželnih šolskih nadzornikov utrjujejo meni to mnenje.

Sicer pa imamo mi vsi zaupanje, da bo deželni šolski svet povspesoval naše stremljenje po povzdigi stanu.

Hvala vseh učiteljev in učiteljic dežele bo mu zagotovljena.

Temelji pa vprašanje o učiteljskih plačah v vprašanju: „Hočemo li splošno ljudsko izobrazbo ali ne?“

Ko se je imela kultura v naših pokrajinah zopet ukoreniniti — po hunskih in avarskih navalih —, so deželni knezi takratne nosilce kulture — menihe — obdarovali z velikimi darili.

Nikdar bi samostani ne mogli delovati tako uspešno, ko bi štedili pri njih ustanovitvi in oskrbi.

Dandanes pa je splošna ljudska šola nalogo duhovnih samostanov prevzela v mnogo večji meri.

Ali velikodušni mejni grofi in vojvode nimajo naslednikov! Zato tudi ne gre vse v redu.

Ideali prenašajo manjšino v večino. Mi jim ostanemo zvesti, a ne v tem smislu, da bi moral idealist biti stradalec, ampak v smislu, da se naj honorira ljudska vzgoja vsaj tako kot dresura konj in psov.

Ako jurist računa eno krono za po šablono napravljeno pismo — čas dela: 5 minut — je on svoj stan idealiziral, določil je njegovo vrednost.

V tem trenutku pa, ko učitelj da uro po 1 K in pri tem porablja svoje duševne moči za malenkostno plačilo, pa on škoduje ugledu svojega stanu in je nezvest postal idealom.

Če oficir zahteva za izvežbanje novincev in druge enake stvari najvišjo stanu primerno plačilo, je on svoj stan idealiziral. Učitelji na kadetnicah dobivajo doklade, a vkljub temu ne ostajajo dolgo v tej službi.

Učitelj pa je svoje glavno opravilo — izobrazbo moža — na enak način pričel pri otroku. Toda kak razloček v plačilu.

Dokler mi dopuščamo, da se katerokoli duševno delo, ki se zahteva v navadnem življenju, bolje spoštuje in bolje plačuje kot naše — tako dolgo smo s svojim idealizmom na krivi poti. Mi bomo imeli idealno šolo in idealno učiteljstvo, če bomo — ne bojte se, da bi rekel: idealno plačani — ne: če bomo le človeku spodobno plačani. Do tedaj pa: Učitelj, idealist, bodi trd!

(Konec.)

Beda našega kmeta.

Spisal V. Strmšek.

(Dalje.)

Kako je urediti pouk za kmeta?

4. Kmetijske šole in kmetijske visoke šole.

Kakor sem že omenil, ne pridejo ti zavodi tukaj posebno v poštev, ker delujejo le posredno za povzdigo kmetijskega stanu. Od njih dobivamo in bomo dobivali kmetijske učitelje ter voditelje in oskrbnike večjih gospodarstev, na naših srednjih in majhnih kmetijah bodo pa le redkokdaj gospodarili tam izšolani kmetje. Vsekakor pa so te šole za vsakega kmeta velikega po-

mena, ker gojé one strokovno znanstvo ter proizvajajo mnoge dragocene poizkuse, ki jih lahko potem vsakdo izkoristi. Vrhutega pa vplivajo vsaj na bližnjo svojo okolico s svojimi vzornimi nasadi in napravami ter z oddajo raznih semen in sadik. Take šole so torej prava središča, ki razširjajo svoj blagonosni vpliv v večjih ali manjših kolobarjih po deželi.

Škoda le, da so sedanje štajerske kmetijske šole nam Slovincem skoraj nepristopne zaradi svoje uredbe, t. j. zaradi učnega jezika, ki je povsod nemški. Naši fantje morajo torej navadno vsaj eno leto dalje obiskovati tako šolo, kar stane mnogo denarja, a je na drugi strani tudi škodljivo za ves narod, ker se nam taki mladeniči potem tudi radi odtujijo in postanejo nasprotniki prave narodne izomike.

Čas bi že bil, da bi postali država in dežela pravični tudi nam Slovincem in nam osnovali na slovenskem Štajerskem vsaj dve taki šoli, kjer bi se mogli kmetje v svojem maternem jeziku docela izobraziti.

Ena taka šola nam je baje že obljubljena, in prav radeveden sem, kateri pregovor bo tu obveljal: „Obljuba dela dolg“ ali pa „Obljubiti in storiti je preveč“.

Na raznih kmetijskih šolah prirejajo tudi razne tečaje, kakor viničarski, sadjerejski, učiteljski i. dr. Vsi taki tečaji so koristni, ker se jih udeležuje mnogo delavcev, gospodarjev in učiteljev, ki potem v svoji okolici širijo nauke in spretnosti, ki so si jih tam pridobili.

Take prilike, kjer se lahko za kmetijstvo mnogo koristnega naučimo, bi morali kolikor največ mogoče izkoriščati, posebno še, ker nam taki tečaji ne povzročajo velikih gmotnih stroškov; delavci dobe še celo primerno plačilo.

V nemškem delu naše dežele so poskrbeli deloma že tudi za kmetice ter so ustanovili tuintam takozvane zimske gospodinjske šole. Z izobraževanjem kmetic bi tudi storil kmetiški stan velik korak naprej, ker še vedno velja pregovor: Gospodinja podpira hiši tri vogle. Se li take zimske šole obnesejo ali ne, mi ni znano, a gotovo bi se našla primerna pot tudi za izvežbanje kmetic, ko bi se odločujoči činitelji zavzeli za to.

Če sedaj kratko povzamem povedano, je zaostal kmetiški stan za drugimi, ker mu je nedostajalo primerne splošne in strokovne naobrazbe in dvignil se bo šele ko odpravi ta nedostatek. Naravno pa je, da mora sedaj kmet dobivati naobrazbo z dvakratno hitrostjo, da nadomesti, kar je dosedaj zamudil in da koraka tudi s sedanjim časom. Naloga vseh tistih, ki hočejo dvigniti kmetiški stan, je torej, da mu na vse mogoče načine pripomorejo do večje splošne in strokovne naobrazbe.

(Konec.)

Reforme učiteljstva.

Pod tem naslovom je priopčila „Nova Doba“, glasilo „Slovenske Gospodarske Stranke“, ki je — kakor smo že omenili zadnjič — začela izhajati v Ljubljani, uvaževanja vreden članek

„Nova Doba“ pravi, da rastejo z rastočo prosveto tudi zahteve onih, ki naj prinašajo narodu novo vedo. V prvi vrsti gre pri tem za učiteljstvo. Ugodno gospodarsko stanje in obširno duševno obzorje učiteljstva je za procvit narodne vzgoje eminentne važnosti. Učiteljstvo, ki ni materialno dovolj situirano, zaostaja tudi kulturno. Kar odtrgamo učitelju na kruhu, poplačamo drugje stotero. Mnogo naših kmetov sovraži šolo: ne pomislijo, da preganjajo s tem sami sebe!

Iz spoznanja mogočnega vpliva, ki ga ima lahko učiteljstvo na svoj narod, se je rodilo tudi zanimanje raznih strank, ki so

se kazale za učitelja. Izkušale so ga pridobiti za svoje namene s tem, da so mu obetale varstvo napram političkim nasprotnikom in poboljšanje plače. Čim pa se je učiteljstvo pokazalo nepokorno, je tudi stranka pokazala svojo pravo ost.

Tako se je godilo marsikje; na Slovenskem, pa tudi drugod. O reformiranju se je mnogo govorilo, reformiral seveda ni nihče. Kadar pa se je izpregovorila ta beseda, se je vedno mislilo — vsaj pri nas — samo na poboljšanje plač. Res je, da tiči v tem jedro povzdige učiteljstva na tisto stopnjo, ki mu gre zbog velike važnosti dela, ki ga opravlja, ali baš enostransko poudarjanje tega vprašanja nam je lahko v dokaz, da niso bile te mnogokrat obečane reforme učiteljstva zaradi učiteljstva, ampak da so tičali za to ljubeznijo izvečine postranski nameni.

Ako razmotrivamo namreč vprašanje učiteljskega stanu z današnje stopnje našega razvoja, moramo pripoznati, da je treba reforme na spodaj in zgoraj; učitelju take primerne materialne ugodnosti, kakor povišati mu duševno obzorje. Kultura hiti naprej, in učiteljstvo mora za njo. Z regulacijo učiteljskih plač mora iti vzporedno reorganizacija naših učiteljišč.

Pisatelj teh vrst je imel lani priliko prisostvovati zborovanju avstrijskih učiteljev in profesorjev učiteljišč.*) Nekaj sto odposlancev teh zavodov se je zbralo na Dunaju, da se posvetujejo in predložijo ministrstvu nasvete, v katerih smislu bi bilo popolniti učiteljišča, ki s svojim učnim načrtom danes ne odgovarjajo več zahtevam časa. Po živahni debati, ki se je vršila s pravo ljubeznijo do stvari, so prišli zborovalci do enotnega sklepa, da je popolniti učiteljišča v tem smislu, da odgovarjajo po svojem učnem načrtu docela tisti stopnji, ki jo je dosegel vsak absolviran srednješolec, t. j. absolventu učiteljišča je odprta brez vsakih ovir tudi pot na visoko šolo. V Rusiji se rekrutirajo učiteljice iz deklic, ki so dovršile sedem gimnazijskih razredov in napravile še eno leto pedagogija. Ali gredo na vseučilišče ali pa med ljudstvo, odprti sta jim obe poti.

Strah pred slabim kruhom odžene marsikoga, da noče na učiteljišče; in še tisti malokateri, ki končajo ta študij, se prizadevajo na vse načine, da dobe kje drugje boljšega. Biti danes učitelj, se pravi; berač z gosposko sukujo. Primera je menda nekoliko drastična, a zadene v bistvo.

Reforma na učiteljišču in reforma na plači bi odprla učiteljskemu stanu najlepše perspektive. Mnogo mladeničev bi se rado posvetilo temu zares lepemu poklicu, ako se jim nudijo kasneje sredstva, da žive lahko svojim dušnim potrebam primerno. Starši bi poslali svoje sinove brez posebnih pomislekov na učiteljišče; ako je učitelj preveč, ali ako fanta kasneje ne veseli, saj mu je odprta visoka šola, ali v naj-labšem slučaju pošta, železnica itd. Učiteljstvo, ki se je izobraževalo po starem črtežu, bi dobilo lahko potrebno kvalifikacijo na posebnih tečajih. Z obliko knjig itd. je hitro dobiti, samo da prodre načelo. Kakor stoje stvari sedaj, je upati, da naučno ministrstvo res izvede tako premembo učiteljišč.

Ta korak naprej ni samo v korist učiteljskega stanu, ampak vsega ljudstva. Vsi imamo interes na tem, da se te reforme izvedejo. Z istim hipom mora prodreti tudi želja učiteljstva, da se jim njih stan gmotno izboljša, zakaj razmerje bi postalo tedaj tako kričeče, da mora ubiti samo sebe.

*) O tem zborovanju smo svojedobno obširno poročali.

U r e d n.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo priredi v torek, dne 26. marca, ob osmih zvečer, v hotelu „Južni kolodvor“ učiteljski večer, ki bo pri njem predaval g. prof. dr. Fran Ilešič o temi: „Naš jezik in naša kultura.“ Na ta večer opozarjamo tovariše z dežele, ki pridejo semkaj k zborovanju ali po kakih drugih opravilih. Vsak gost nam bo dobrodošel. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Občni zbor društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem se vrši v sredo, dne 27. marca 1907, dopoldne ob pol deseti uri v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Dnevni red: 1. Ogovor načelnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo pregledovalcev društvenega računa in proračuna. 5. Posamični nasveti, o katerih je vsaj osem dni prej odboru naznaniti. 6. Volitev prvomestnika, blagajnika in sedem odbornikov, od katerih jih stanuje dve tretini v Ljubljani ali v bližnji okolici (§ 22.) ter treh pregledovalcev računa zunaj odbora. — Več članov še ni plačalo letnine za leto 1907. Opozarjam jih tem potom na § 10. društvenih pravil, po katerem preneha biti član imenovanega društva vsakdo, kdor ne plača do konca aprila cele letnine. Plačevanje v obrokih je le v začetku novega leta mogoče, sedaj to ne gre, ker se potem to zavleče čez določeni termin.

Jos. Cepuder, t. č. blagajnik.

Občni zbor „Narodne šole“, društva v podporo slov. ljudskemu šolstvu, bo v sredo, dne 27. marca 1907, dopoldne ob 9. uri v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Vzpored: 1. Predsednikov nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo računskih preglednikov. 5. Volitev 9 odbornikov. (Funkcionarje voli odbor sam.) 6. Volitev 3 preglednikov računov. 7. Nasveti.

„Jubilejska samopomoč“. Dne 11. t. m. je nagloma umrl tovariš Fran Papa v Škofji Loki. Nadučitelj Papa je bil član našega društva, zato sem izplačal vdovi gospe Frančiški Papa znesek 434 K. Tekom tega meseca razpošljem položnice in prosim, da se znesek 2 K 10 h vplača za nadaljni slučaj smrti. Tovarišem, ki so kaj na dolgu, sem to na listku zaznamoval pod „Zastanek“ in prosim, da se vse poravnava. Opozarjam člane, da plačajo tudi tistih 10 h, ker to so poštni stroški; a nekateri tovariši se za to ne zmenijo in pošljejo le goli 2 K, kar pa ni pravilno, ker s tem društveno blagajnico oškodujejo. Ker je zopet en tovariš na novo pristopil, je število društvenikov 217, seve da bi jih lahko bilo najmanj 500, a premalo je zanimanja za koristno društvo in pa še vedni neljubi opomini do nekaterih. Zdramate se! Fran Ks. Trošt.

Pedagoško društvo v Krškem zboruje dne 11. aprila 1907 ob 10. uri v risarski dvorani meščanske šole v Krškem. Vzpored:

1. K. Humek: Pomen in uporaba skioptikona.
2. K. Humek: Pogled v zgodovino umetnosti. I. del (stavbarstvo). Poučno, s 50 skioptičnimi slikami združeno predavanje.
3. Lj. Stiasny: Naša poljudno-poučna predavanja.
4. Raznoterosti.

K obilni udeležbi vabi K. Humek, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za litijski šolski okraj je zborovalo dne 17. t. m. popoldne v litijski šoli. Zborovanje je otvoril predsednik tovariš J. Zajec, presrečno pozdravil učiteljstvo iz domačega in sosednih okrajev, ter toplo poudarjal potrebo večkratnih društvenih sestankov.

Današnji dnevni red je bil kaj zanimiv in obsežen in se je završil s popolnim zadovoljstvom navzočih.

Tovariš B. Andoljšek je kolegom najprej podrobno pojasnil sestavo in uporabo skioptikona. Kmalu potem pa je nastopil s prvim roditeljskim večerom ter v poljudno vznesenih besedah opozarjal starše na važnost vzgoje in označil pogoje uspešnega delovanja v šoli s pomočjo naklonjenosti roditeljev. Poslušalci so ginjeni sklenili bolj misliti na vez med domom in šolo.

V spominu jim pa še ostanejo številne slike iz Italije, ki jih je razkazoval c. kr. okraj. šol. nadzornik g. Lj. Stiasny s skioptikomom. Vodil je prisotne po raznih mestih v Rim. Šijaj nek-

Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!

danje vladarice morja, Benetk, nekdanji sloves Padue, slikovitost Florence in lepoto drugih mest je označil v markantnih potezah. Vmes je tudi vpletel podatke o socialnih in zabavnih razmerah, kjer so pač večkrat očitni kontrasti nekdanje divne slave. Pomudil se je posebno še v Rimu, Neapolju, Pompeju in na Vezuvu, kjer je marsikaj sam izkusil ter n. pr. omenil vulkanično erupcijo, pred katero je slučajno sam moral bežati.

Nad vse zanimivo pa je bilo za učitelje, kar je g. nadzornik poročal o nadaljni izobrazbi šoli odraslih. Predstavil nam je statistične in prepričevalne podatke o prosveti v Združenih državah, posebno za mesto Chicago. S koliko vnemo tam ljudstvo čita, s koliko požrtovalnostjo in s kako praktičnimi udobnostmi ustanavljajo ljudske knjižnice ter razširjajo časnike in poljudne knjižice v stotisočih med ljudstvo.

O skioptikonu kot učilu nam je govornik tudi pojasnil, kako je razširjen n. pr. po Francoskem, kjer so že pred leti imela nekatera društva po 40.000 slik na razpolago. — Šola nas vabi na delo, § 120. dokončnega učnega reda nas vzpodbuja na roditeljske večere, pomnožujmo torej za šolo in ljudstvo njih število tudi v našem okraju. —ž—

Štajersko.

Šentlenartsko učiteljsko društvo je imelo letos že dve zborovanji, in sicer 17. februarja in 7. marca obakrat pri Sv. Trojici v Sl. g. z dobro udeležbo.

G. predsednik Jos. Mavrič presrečno pozdravi vse navzoče, posebno pa novo pristopile člane g. I. Kopiča, nadučitelja iz Št. Lenarta v Sl. g., Bez. Schmidlehner od Sv. Antona v Sl. g. in g. Felicito Škerjanc od Sv. Jurija v Sl. g. ter konstatira sklepčnost zborovanja.

Nato poroča tovariš Srečko Škerjanc o svojem zastopstvu v okrajnem šolskem svetu, kar se je vzelo s priznanjem na znanje.

Blagajnik tovariš Simon Ješovnik je po sklepu prvega zborovanja poravnal „Zavezi“ dolg 30 K, glede „Bundove“ terjatve je pa treba nekatere nejasnosti in krivice v došlem računu spraviti v red, zakaj nekaterim je časnik zaračunjen, ki ga niso dobivali, drugi izkazujejo z receptisi plačan dolg, a „Lehrerbundov“ račun terja. — Blagajnik apeluje na zaostale plačnike, da store svojo dolžnost, ker v društvu imamo enake pravice in enake dolžnosti, v tem bi se blagajnica opomogla. Zato se prekine to poročilo do suščevega zborovanja.

Pri novi volitvi društvenega odbora je nastal ta odbor: predsednik Jakob Kopič, ker je odklonil Ivan Urek izvolitev, namest. Fran Kranjc, zapisnikarja Jos. Klemenčič in Josipina Wutt, blagajnik Jak. Kovačič, ker tovariš Simon Ješovnik ni več rad opominjeval zanikrnih plačevalcev in je sam prosil, da se naj izbere nov „Eksekutor“.

Izmed predlogov svečna se navede sklep za sestavo kronike, ki jo imajo sestaviti izvoljeni gg. Jos. Mavrič, Simon Ješovnik in H. Berlič.

Tovariša J. Kovačiča predlog za uvedbo vprašalne škrinjice se sprejme.

Iz suščevega zapisnika se posname, da predsednikov namestnik izrazi veselje ob lepem številu zborovalcev, prišedši v tako slabem potu, pozdravi jih najsrčneje, posebno gospo nadučiteljevo Pavlin kot gosta in konstatira sklepčnost zborovanja.

Po rešitvi došlih uradnosti, med katerimi se je več zadev jako zanimivo razvil in zahtevalo mnogo časa, se razvijajo temeljito sestavljeni letni računi blagajnika S. Ješovnika iz leta 1904 do danes. Njegovemu izvrstnemu gospodarstvu se nam je zahvaliti za lepe prebitke ob koneu vsakega leta, kakor po 14.—, 55.—, 44.— in za leto 1906 pa celo 62.— K. Tovariši, kdo se ne čudi tem lepim prebitkom, ko imamo od 24 precejšnje število neplačujočih udov, kdo ni hvaležen g. blagajniku Ješovniku? Srčna hvala mu z željo: Bog ga živi še mnoga leta!

G. Jos. Mavriča predlog se sprejme, da se zaostali dolgovi od vseh tovarišev izterjajo, kakor tudi g. J. Urekov predlog, kdor se po 2 letnem brezuspešnem opominjevanju ne odzove svoji dolžnosti, se ne smatra več udom.

Društveniki žele, da se njih pravila popolnijo v doglednem času, zato se prosi „Zaveza“ tem potom, da ukrene v to svrhu korak, ki bo vsem bratskim društvom koristen.

Predlog g. Troha, da se k zborovanju vsaka šola pismeno povabi, kakor do lani navadno, se sprejme.

Zaradi poteklega časa g. Troha ni razpravljal o slovnici in ker je glavni poročevalec g. Klemenčič. „Ali je slovnica opravičena v ljudski šoli“ za hripō ležal, se je skenilo odložiti za zborovanje 2. majnika v Št. Lenartu v Sl. g. Takrat se bo tudi razpravljalo o Lapajnetovem „Domovinoslovju“ po gospodu F. Šijancu in o kolegialnosti po g. J. Trohi. — Društveniki, vsi na delo k oltarju za domovino!

Končno se odstopivšemu 18 letnemu predsedniku g. Josipu Mavriču, ki je mnogokrat imenitno zastopal društvo, posebno pa povodom imenovanja častnih članov in raznih veselic, se izkazal vrlega govornika, izreče se krepka enoglasno sprejeta zahvala. Bog ga živi še mnoga leta v naši sredini!

Po skromnem obedu nas je g. J. Mavrič kratkočasil s svojim krasnim gramofonom. Hvala mu!

Politiški pregled.

* **Avstrijsko nemško učiteljsvo in državnozbornsko volitve.** „Deutschösterreichischer Lehrerbund“ je izdal ta-le oklic: Avstrijski nemški učitelji so odločeni, da se udeležijo predstoječega volilnega gibanja. Daleč so od tega, da bi precenjali svojo moč, vendar pa so prepričani, da ustvarijo v svoji smotreni skupnosti krog volilcev, ki morajo z njim računati nemški kandidati. Najprej in pred vsem zahteva zedinjeno nemško učiteljsvo, da se od njega podpirani kandidati zavežejo, da sprejmo v državnem zboru boj s klerikalizmom, a ne samo z besedami, ampak tudi z dejanji, in sicer na onih tleh, kjer samo je zmajljiv naš, naše mladine in našega ljudstva dedni sovražnik: v parlamentu. Potem smo pa učitelji nemške krvi in nemškega mišljenja. In zato zahtevamo od svojih poslancev drugič, da se zavežejo, z brezobzirno odločnostjo zastopati pravice nemškega ljudstva v Avstriji. Dolga veriga nemških krajev se je v teku let potopila v slovanskih valovih. Ta pokopališča nemštva govore resno besedo, vžigajo vsakemu Nemcu dolžnost v srce, da se dvigne in zakliče, združen z najboljšimi sinovi svojega ljudstva: „Do tu in ne dalje!“ — Trejtjič zahtevamo od vsakega kandidata, da se zaveže, zavzemati se v novem ljudskem zastopstvu, da bodo prejemki učiteljsva izenačeni prejemkom c. kr. državnih uradnikov zadnjih štirih činovnih razredov. Četrtrič zahtevamo, da obljubijo kandidati, ki računajo na našo podporo, zavzeti se kot poslanci za uvedbo pravičnega disciplinarnega zakona za učiteljsvo. Naposled damo svoj glas in ponudimo svoj vpliv tistim kandidatom, ki se zavežejo, zavzeti se kot zastopniki ljudstva z resno in odločnostjo, da pride učiteljsvo končno do službenega reda. To so zahteve, ki jih predlaga nemško avstrijsko učiteljsvo nemškim državnozbornskim kandidatom in ki so obvezne za tiste, ki računajo na njega zaupanje.

* **Češki škofje in volitve.** Praški kardinal Skrbensky in češki škofje so izdali pastirski list, kjer pridušajo volilce, naj volijo le take može, ki bodo proti svobodni šoli in proti razporoki. Tudi na Češkem mora sveta vera služiti politiki!

* **Kulturni boj.** Načelnik češke agrarne stranke, poslanec Prašek je izjavil na volilnem shodu, da je njegova stranka za razporoko. Na zaupnem shodu te stranke so govorili celo o ločitvi cerkve od države. Kakor se kaže, ne bodo pastirski listi čeških škofov zadržali valovja, ki je začelo pluskati proti duhovniški nadvladi.

* **Ogrski šolski zakon.** Naučni odsek poslanske zbornice je zakonski načrt o ljudskem šolstvu še poslabšal, sprejemši nastopne izpremembe: V šolah, ki jih obiskuje vsaj 20 odstotkov madjarskih otrok, je uvesti naučni jezik madjarščino; za šole, v katerih je enkrat uveden madjarski učni jezik, se to stanje ne more več izpremeniti; v ponavljalnih šolah je v porabi izključno le madjarski jezik kot učni jezik.

* **Madjarska liturgija.** Zastopstvo grško-katoliške občine Mako je enoglasno sklenilo, da bo vbodoče pri službi božji rabilo le madjarski jezik. To je že druga občina v velikovaraždinski grško-katoliški škofiji, ki zahteva narodno liturgijo. Po drugih mestih škofije se poslužujejo romunskega ali pa staroslovenskega jezika. Tudi v skomunkaški in ungvarski škofiji je že več cer-

kvenih občin, ki so uvedle v liturgijo madjarski jezik. Rim tolerira to, ker se boji — razkola.

* **Srbija.** Avstroogrška vlada je poslala srbski vladi noto s pozivom, naj bi se zopet pričela pogajanja zaradi sklepa nove trgovinske pogodbe. Srbska vlada se je odzvala temu pozivu.

* **Bolgarija.** V Borisovem vrtu v Sofiji je neki odpuščen uradnik z revolverjem streljal na štiri bolgarske ministre ki so se izprehajali po vrtu. Ministrski predsednik Petkov je bil zadet v prsi tako, da je kmalo na to izdihnil. Knez Ferdinand se ni udeležil pogreba, kar je zbudilo ogorčenje. Petkov je bil brez vsake izobrazbe, tiran. Umor je bil izvršen iz političkih nagibov.

* **Črnagora.** V črnogorski skupščini je 46 poslancev osnovalo narodno stranko na demokratskem programu. — Vlada je zbornici predložila proračun za leto 1907.: dohodki 2.773.690 K, stroški 2.730.994 K.

Vestnik.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Tomšič Štefan, Blahna Marija, Korošec Ana, Samotorčan Jelica, Tomšič Poldi, Betriani Božidar in Grčar Viktor, vsi iz Ribnice na Dolenjskem; — Leban Anton iz Komna na Goriškem; Kavš Janko in Strel Otilija iz Šmarij pri Ajdovščini; Baš Anton iz Kazelj pri Sežani; Žagar Mijo in Podgornik Katinka iz Klanca v Istri. Hvala lepa! Bog plati!

Odborova seja „Slovenske Šolske Matice“ bo v nedeljo, dne 24. t. m.

V „**Učiteljski tiskarni**“ postavljajo ta teden dva nova, moderna, velika stroja; zdaj bo imela naša tiskarna 5 strojev; opremljena je tudi z najmodernejšimi črkami vsakovrstne velikosti.

„**Domače ognjišče**“. Tretja številka bo izšla s prav zanimivo vsebino za praznike. Tovariši in tovarišice, pridobivajte „Domačemu ognjišču“ novih naročnikov!

Tudi 3. štev. „**Popotnika**“ ima zamudo zaradi obilega dela v tiskarni. Cenjene naročnike prosimo, da oprostite to zamudo. Skrbeli bomo, da nadaljne številke izidejo pravočasno. L. Jelenc, predsednik Zaveze.

Razstava „Dete“ (Das Kind) bo meseca aprila, mājain junija t. l. na Dunaju. Pokroviteljstvo razstave je prevzel nadvojvoda Ferdinand Karel. Zdravniškemu komiteju načeluje dvorni svetnik prof. dr. Teodor Escherich. V častnem komiteju — blizu 300 oseb — so najodličnejši Dunajčani. Damskemu komiteju načelujeta kneginji H. in A. Liechtenstein. Pri razstavi bodo sodelovale tudi vnanje države, ki so že določile svoje zastopnike. Vse priprave kažejo, da bo podala razstava popolno sliko, kar se je storilo do zdaj za varstvo otrok in oskrbo mladine. Za znanstvene namene, za javne zavode, bolnišnice, vzgojevalnice in za dobrodelna društva za otroke je določenega 10.000 m prostora. Toliko prostora je namenjenega tudi za industrijo, za živila in hrano, za obleko in perilo, za instrumente in igrače otrok. V sredini razstave bo stal blizu 400 m prostoren oddež za otroške igre, ki se bodo izvajala vsak popoldan. Razstava bo imela te-le oddelke: 1. Varstvo dojenčkov, 2. obleka, 3. hrana, 4. otroška soba, 5. negovanje zdravja, 6. šola in zavod, 7. statistika, 8. deška in dekliška naobrazba, 9. varstvo otrok, 10. umetnost v otroškem življenju, 11. sport in igre, 12. slovstvo, 13. industrija, 14. živila. Ravnateljstvo razstave na Dunaju, II. Pratersstrasse 60.

I. avstrijskega kongresa v varstvo otrok na Dunaju so se udeležili s Kranjskega gg.: deželni šolski nadzornik Levčec kot zastopnik dež. vlade in dež. šolskega sveta, kanonik Kalan kot zastopnik knezošk. ordinarijata, kurat Šega kot delegat dež. odbora, deželni sodni svetnik Kavčnik in sodni tajnik Milčinski kot odposlanca dež. sodišča, dež. sodna svetnika in sodna predstojnika Ferik in Višnikar in okrajni sodniki doktor Doljan, dr. Begali in Šturm. — V zvezi s kongresom v varstvo otrok je razstava „Das Kind“, ki se bo pa otvorila šele prihodnji mesec. To razstavo si bo ogledal o binkoštnih počitnicah tovariš J. Dimnik iz Ljubljane.

Iz deželnega šolskega sveta v Ljubljani. Seja dne 28. februarja t. l.: Za nadučitelja v Hotedršci je imenovan Fran Musar, dosedaj učitelj v Marijinem dolu, za definitivne učitelje,

oziroma učiteljice pa Amalija Hinkova v Sodražici, Ema Miseljeva v Starem trgu, Josip Kobal v Dolenji vasi, Ivan Mercina na Slapu, Andrej Kenič na Ostrožnem brdu, Franja Vilharjeva v Šembijah, Albin Stritar v Postojni, Olga Tomšič v Trnovem in Julijana Kalinova v Erzelju — vsi na dosedanjih službenih mestih. Učiteljica Franja Mikčeva je premeščena iz Dragatuša v Begunje pri Cerknici. Vpokojena sta učiteljica Franja Furlan-Erzenova na Vrhniki in učitelj Martin Tratnik v Postojni. — Imenovanje dr. J. Menceja na realki v Idriji je potrjeno. — V Gornjem Ležečem se ustanovi ekskurzndna šola. V Bukovščici enorazrednica, šola pri Šmarjeti se razširi v trirazrednico, ona v Krašnji pa v dvorazrednico.

Usposobljenostne preizkušnje za občne ljudske in meščanske šole pri e. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani se prične v ponedeljek, dne 29. aprila 1907, ob osmih zjutraj, na e. kr. učiteljsku. Prošnje za pripust k tem izkušnjam je po predpisanem službenem potu vložiti pravočasno, da bodo najkasneje do 20. aprila dostavljene ravnateljstvu izpraševalne komisije.

Z Iga nam poročajo: Prvi roditeljski sestanek je bil dne 17. t. m. ob 3. uri pop. v šolskem poslopju. Tovariš nadučitelj Fr. Ks. Trošt je pozdravil navzoče starše, zlasti pa matere, ki so se udeležile sestanka v tako obilnem številu — do 80 mater in 20 očetov. — Poudarjal je veliko važnost takih sestankov, pri katerih pridejo roditelji v zvezo z učitelji, kar bo koristilo gotovo njihovim otrokom. Potem je predavala tovarišica Jerica Zemljanova o temi „Otroci naši biseri — čuvajmo jih!“ Navzoči so poslušali predavanje s pozornostjo in veliko navdušenostjo, kar je najboljši dokaz, da je tudi preprosto ljudstvo dovzetno za vse, kar se tiče njihovih ljubljencev, njihovih otrok. Nadučitelj se zahvali za predavanje in priporoča staršem, naj ljubijo svoje otroke, zakaj — kakor so slišali v predavanju — je za dobro vzgojo prvi pogoj: velika, požrtvovalna ljubezen do onih, ki so jim izročeni, ter govoril o šolskih zamudah in snagi otrok. Tovarišica E. Jamškova je priporočala staršem, naj pošiljajo otroke k ženskim ročnim delom. Tovariš nadučitelj Trošt povabi k zaključku starše na šolsko veselico, ki bo 14. aprila s predstavo igre: „Štirje letni časi“. Gospa A. Minattijeva se zahvali v imenu mater za predavanje in prosi, da bi se taki sestanki vršili še večkrat, na kar navzoči burno pritrdijo.

1897—1907. Podpisani, pooblaščen od ad hoc sestavljenega odbora, vljudno vabi vse tovariše, ki bi imeli čas in veselje, k pogovoru glede morebitnega sestanka ob priliki desetletnice. Ker so v sredo, t. j. 27. t. m., zborovanja različnih učitelj. korporacij, zato se mi zdi ta dan za zgornj omenjeni pogovor najpripravejši. Sestanek bodi v hotelu „Pri južnem kolodvoru“ ob 11. dopoldne. Tudi drugi tovariši dobro došli! Emil Adamič.

Dobrel. Po vsem šolskem okolišu Velikigaber so se v drugi polovici meseca februarja počeli pojavljati med šolsko mladino dobrei, ki se sedaj vedno bolj širijo in je zaradi tega obisk šole jako nereden in pouk prav znatno opoviran.

Tretji roditeljski večer priredi krško učiteljstvo dne 23. t. m. ob 7. uri zvečer. Vzpored: 1. J. Magerl: Potovanje okolo sveta. Poljudno-poučno, s 50 skioptičnimi slikami združeno predavanje. — 2. A. Romih-Schmüdinger: O dekliški vzgoji.

V „**Omladini**“ čitamo: Znani „vzgojitelj“ Gerstner na ljubljanskem učiteljsku še ne miruje. Vedno še obklada gojence z že znanimi psovkami. Poleg tega se izraža tako žaljivo o gojencih, da moramo opozoriti slovensko javnost na tega „olikanega“ moža. Bekel je pred kratkim: „Sie sind alle nicht soviel wert, dass ich auf Sie spucken würde“. Skrajni čas je že, da se pokaže temu človeku pot z zavoda. Slovenci smo zelo potrpežljivi ljudje, a takih nesramnosti si ne pustimo dopasti. — Tako „Omladina“. Poklicana šolska oblast mora poskrbeti, da se imenovanemu pedagogu onemogoči vsako pljuvanje po ljubljanskem učiteljsku.

Prijateljski razgovor staršev z učitelji o vzgoji otrok priredi vodstvo ljudske šole v Št. Vidu pri Ljubljani dne 25. t. m. popolne po cerkvenem opravilu v šoli. Starši šolskih otrok so povabljeni s posebnimi vabilii.*

*) Taka vabila za šole na deželi, kjer morejo biti prijateljski razgovori skoraj le ob nedeljah in praznikih popoldne po cerkvenem opravilu, ima v kalogi „Učit. tiskarna“. Uredn.

Imenovanje. C. kr. okrajni šolski svet v Litiji je na izpraznjeno drugo učno mesto v Velikemgabru imenoval absol. učitelj kandidatinjo Hermino Bukovčevu, ki je pa na to službo koncem meseca februarja resignirala, ker je bila med tem nameščena v Toplicah; na to mesto je sedaj imenoval za Velikigaber suplentinjo Albino Arhovo.

Šolsko veselico je priredilo dolenjeloška učiteljstvo dne 19. t. m. z lepim vzporedom in uspehom.

Stari petaki in petdesetaki iz leta 1881. in 1884. se morejo zamenjati le še do 31. avgusta t. l. pri glavni blagajni avstro-ogrške banke na Dunaju in njenih podružnicah. No, med nami ne bo mnogo takih, ki bi imel še kaj take zaloge!

Gornji grad — Vransko. Uradna učiteljska skupščina za oba okraja skupno se vrši dne 20. julija t. l. v Mozirju. Obravnavajo se tri teme: 1. O nazornosti pouka. — 2. Kako se naj obravnava „oko“ iz higijenskega stališča na vseh stopnjah ljudske šole? — 3. Kako bi se znižalo število analfabetov v naših okrajih? Za prvo in drugo temo se določijo poročevalci na dan skupščine po predsedniku. Tretjemu konferenčnemu vprašanju je referent g. Šijanec Ig. v Gornjem gradu. Vsak ud konference ima dolžnost, temeljito pismeno izdelati eno nalogo.

Iz Litije nam poročajo, da je roditeljski večer, ki ga je priredilo tamkajšnje učiteljstvo, uspel jako dobro.

Krško učiteljstvo je priredilo dne 9. t. m. prvi roditeljski večer, ki je bil nepričakovano dobro obiskan. Nad dvesto ljudi se je zbralo v šolski telovadnici. Videli smo uradnike, učiteljstvo okoliških šol, meščane, obrtnike, delavce i. t. d. Prostor je bil skoro premajhen; pač jasen dokaz, da je zanimanja dovolj, treba je le pričeti. Prvi je predaval g. ravnatelj dr. Tomo Romih o važnosti stika šole z domom. V poljudnih besedah je razjasnil roditeljem, zakaj je potrebno, da hodijo roko v roki z učitelji v blagor svojemu najdražjemu zakladu, v blagor svoje dece. G. nadzornik L. Stiasny je na to črpal iz svojih mnogih potovanj — saj je mož prehodil že skoro vso Evropo in dele Azije. Vodil je poslušalce ob divni Jadranski obali na zgodovinskoslavno Grško in v bajni Carigrad. S pomočjo lepih skioptičkih slik nam je opisal kraje ob Istrski obali v Dalmaciji, na Grškem, v evropski Turčiji in nas je spremil prav do azijskega mesta Skutari, od koder smo še enkrat pregledali stari Bizanc, turški Štambul ali slovanski Carigrad. V odmorih so zapeli pevci to in ono pesemco in so tako skrbeli, da se občinstvo ni dolgočasilo. Učiteljstvu krškemu kličemo: Le tako naprej, hvaležni vam bomo. G.

Drugi roditeljski večer v Krškem dne 16. t. m. Prvo skioptičko predavanje „Potovanje okolo sveta“ je bilo namenjeno širšim slojem, drugo pa v prvi vrsti obrtnikom, kar je bilo tudi objavljeno v „Posavski straži“. Dasiravno sta se priredili za učence obrtno-nadaljevalne šole in za gojence poljedelskega tečaja kakor tudi za učence višjih razredov meščanske šole dve posebni predavanji, je bil tudi drugi roditeljski večer prav dobro obiskan. Vsi pa, ki so bili navzoči, so se vrnili domov s prijetno zavestjo, da so se naučili marsikaj novega, saj je bilo kaj poučno to predavanje strokovnega učitelja K. Humka „O zidarskem gradivu“. Poučno je bilo za preproste obrtnike kakor tudi za nas, ki smo črpali že to iz suhoparnih knjig. Videli smo ne samo pokrajino, kjer se pridobiva raznovrstno zidarsko gradivo, temveč se tudi seznanili, kako se izdeluje. Marsikdo od nas je že videl n. pr. moderno peč, ki se mora neprenehoma uporabljati in v kateri se žge apnenec, cement ali opeka, ali kako je to mogoče, je bilo tudi nam do tega predavanje večinoma neznan. Poljudno predavati tak predmet je tem težavneje, ker nam manjka izrazov. Vseeno je poljudni ton zadel naš tovariš K. Humek, ki je v teh predmetih strokovnjak, na uprav mojstrski način. Zaradi tega bo to predavanje za naše obrtno-nadaljevalne šole v posebno korist. Koristilo pa bo tudi drugim obrtnikom, zato se je pač nadejati pridne uporabe tega predavanja na drugih šolah. Pred predavanjem je razjasnjeval nadzornik Lj. Stiasny, kako resničen je pregovor „Nevednost je najdražja stvar v deželi“. Končno pa je navzočim priporočal gojiti pridno stik s šolo.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici priredi v dvorani „Trgovskega doma“ v nedeljo, dne 24. marca 1907 za redni deseti koncert veliki oratorij češkega skladatelja Antona

Dvořáka Stabat Mater, polni zbor, soli in orkester. Pevovodja g. Josip Michl. — Orkester c. in kr. pešp. št. 47. Začetek ob pol devetih zvečer.

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta za goriško okolico. Vzemo se v znanje uradna naznanila, in sicer, da je dež. šol svet potrdil ustanovitev ekspoziture za Vitovlje, premetitev učiteljstva v višje plačilne viste in dovolil 71% šolske doklade na vse direktne davke. Sklene se, ne rekurirati proti rzsodilu dež. šol. sveta v zadevi petletnin. (S tem se je ugodilo rekurzu nadučitelja Križmana proti rzsodilu c. kr. okr. šol. sveta, s katerim se ni hotela priznati petletnina od nastopa službe, ampak šele od dneva usposobljenostnega izpita. Ker je ta zadeva dognana, naj prosijo vsi prizadeti v zmislu tega rzsodila.) Razširi se trirazredna šola v Rihenbergu v štirirazrednico. Sklene se zidati šol. stavbo z dvema stanovanjema v Lokavcu. Nakupi se stavbišče za šolo v Kanalu ter sprejme v last šolsko stavbišče, ki ga je darovala občina Dol pri Opatje selu. Prošnja za ustanovitev šole v Gojačah se odloži do rešitve rekurza v zadevi združitve šol črniškega županstva. Dovolji se 30% prispevek k stroškom za napravo občestnega zidu pri šol. hiši v Mirnu. Četrtoletniku T. se dovoli 100 K podpore z obvezbo, da bo vsaj 5 let učiteljeval v tukajšnjem okraju. Za obrtno šolo v Solkanu se dovoli letnih 200 K in pravica do dveh šolskih prostorov v učno rabo. Izvolijo se pregledovalci računov ter sklne izdati tudi za tekoče šolsko leto šolsko poročilo. K.

Nagla smrt. V ponedeljek, dne 4. t. m. ponoči je zadela kap učitelja na goriški gluhonemnici g. Antona Rudeža. Pokojnik je spisal knjigo o gluhonemih. V svoji stroki je bil veščak. R. i. p!

Šolske vesti na Koroškem. Jožef Jekl je postal definitiven šolski vodja na šoli v Opačah. — Prideljen je šoli v Hodišah Ferdinand Korenjak. — Dopust do konca maja 1907 je dobila Terezija Kubelka, učiteljica v Št. Jakobu v Rožu.

Dvestoletnica rojstva Linneja. Dne 23. maja t. l. bo dvesto let, kar se je rodil največji botanik in zoolog Karel pl. Linne. Vseučilišče v Upsali priredi na ta dan veliko slavlje.

Mednarodna zveza kmetijskih zadrug se je ustanovila s 1. januarjem 1907. K nji spadajo kmetiške zadrug v Avstriji, Italiji, Nemčiji in Švici, skupno približno 42.000 zadrug. Prvo zborovanje te mednarodne zveze kmetijskih zadrug se vrši v tekočem letu meseca majnika na Dunaju ob priliki mednarodnega kmetiskega kongresa. V načelstvu zveze so: generalni zastopnik tajni svetnik Haas v Darmstadtu (Nemčija), generalni zastopnik baron dr. Störk na Dunaju, poslanec profesor Faineri v Piačenci (Italija) in nacionalni svetnik Jenny v Brnu (Švica). Ker je bil izvoljen predsednikom zveze tajni svetnik Haas, je njen sedež v Darmstadtu.

Češka požrtvovalnost. V Iglavi je nedavno umrl češki rodoljub dr. Malat, ki ni zapustil oporoke. Njegova v Humpoleu živeča sestra je takoj izplačala v češke dobrodelne svrhe 32.000 K; od teh je dobila 20.000 K Školska Matica Česka.

Osebna dohodnina. Finančno ministrstvo je objavilo zanimive podatke o osebni dohodnini v letu 1905. Po teh je imela država iz osebne dohodnine 59 milijonov dohodkov. Obdanečencev je bilo 2.905.381, torej nad 10% vsega prebivalstva, davku podvrženih dohodkov pa so našli 3564 milijonov kron. Od te svote pride na službene prejemke 29%, iz samostojnih podjetij 28%, iz kapitalov 14%, iz poslopij 10% in iz posestev 7%.

Učitelj — izumitelj mišolovke. Učitelj Kling v Helmstadtu je izumil avtomatsko lovko za miši in podgane. Svoj izum je prodal kemično-tehnični tvornici „Centar“ v Berlinu. Dobil je 40.000 mark. Razen te vsote še dobi 10% od vsake prodane mišolovke. Ako si tvornica pridobi patent v kaki drugi državi, mu mora za vsak slučaj plačati 6000 mark. Temu učitelju pač ni treba čakati na regulacijo učiteljskih plač.

Popravek. V zadnjo našo številko se je vtihotapilo več tiskovnih napak. V uvodnem članku se mora glasiti začetek zadnjega odstavka (I. kolona, stran 112): Tedaj pride naš dan (ne dom), v članku „Bedno stanje učiteljstva in zahteva po odpomoči“ se mora glasiti začetek tretjega odstavka (I. kolona, stran 115): Ako pa se hočemo ozreti na uradni kraj (ne kroj). „Pisarna“ mora imeti število LI (ne XLVIII).

Razgled po šolskem svetu.

— **Manifestacijski shod gališkega učiteljstva.** Dne 17. februarja letošnjega leta se je sestalo okrog 8000 učiteljev iz vseh koncev Galicije, da manifestujejo za izboljšanje svojih bednih plač, ki jim jih gališki deželni zbor vedno samo zmanjšuje, toda noče jih nikoli redno urediti. Pred tem se je že vršilo mnogo manifestacijskih shodov po deželi, in povsod je učiteljstvo zahtevalo izenačenje učiteljskih plač s plačami uradnikov zadnjih treh razredov. Shodov v Levovu in deželi se je udeležilo i obilo poslancev, nadzornikov, škofov i. t. d. Ko je na levovskem shodu izpregovorilo nekoliko govornikov o razmerah učiteljev v Galiciji, o njih željah in kako jim ni hotel gališki deželni zbor nikdar ugoditi, je bila sprejeta resolucija, v kateri na shodu zbrani učitelji zahtevajo, da naj deželni zbor v tekočem zasedanju uredi učiteljem plače po plačah državnih uradnikov najnižjih treh razredov, in da bi tudi za njihove vdove in sirote poskrbel tako, kakor skrbi za vdove in sirote po uradnikih, in da bi se tudi uredilo pomikanje v višje razrede po službenih letih. Zbrano učiteljstvo je protestovalo proti temu, da bi se mu uredila plača šele od leta 1908. in proglasilo, da se v slučaju, ako se njih zahtevam ne ugoti, posluži vseh sredstev in pravic, da dožene to, kar mu po pravici gre. Gališko učiteljstvo hoče v tem slučaju odposlati deputacijo z memorandumom k cesarju, v državni zbor in v ministrstvo, začeti pasivno rezistenco in storiti vse, da se izvolijo v deželni zbor poslanci, ki so naklonjeni šoli in učiteljstvu. Na zborovanju je govorilo tudi nekaj poslancev. Daszynski je pozivljaj učiteljstvo k zvezi z delavstvom in k slogi poljskih učiteljev z maloruskimi. Poslanec Glombinskim in učitelju Rosolovu, uredniku „Gazety Szkolne“, ki vneto zagovarja malorusko-poljsko slogo in odločno nastopa proti poljskim osrednjim učiteljskim društvom — večina ni dovolila besede. Sloga med Poljaki in Malorusi na zborovanju je bila popolna. Nekateri okrajni šolski sveti so učiteljstvu prepovedali udeležbo na zborovanju. Stvar je prišla tudi v deželni zbor, toda namestnik je tajil, da je deželni šolski svet okrajne šolske svete s posebnim okrožnikom k temu pozval. Poslanci so zahtevali, da se udeležniki zborovanja ne preganjajo.

— **Avstrijska vseučilišča.** V Avstriji je osem vseučilišč, in sicer eno češko, dve poljski in pet nemških. V šolskem letu 1904/5. je obiskovalo vseučilišča 22.374 dijakov. Pri 657 ni bilo možno natanko določiti narodnosti. Nemcev je bilo 9529, Poljakov 4428, Čehov 4405, Jugoslovanov 1153, Malorusov 998, Italijanov 507 in Romunov 526. Židov je bilo 3343. Za slovanske dijake, ki jih je bilo 10.984, so bila tri vseučilišča, dočim je na 9529 Nemcev prišlo pet vseučilišč. Odtod se vidi, koliko enakopravnosti uživajo Slovani v Avstriji.

— **Šolstvo na Balkanu.** Glasom statistike Francoza L. Lavaciera je stanje šolskega izobraževanja v balkanskih državah nastopno: V Bolgarski odpade na 100 prebivalcev 9·3 učencev, v Romunski 5·9, v Srbiji 4·0, v Grški 3·7 učencev.

— **Slovenska kmetijska šola na Štajerskem.** Kakor poroča „Domovina“ stoji sedaj to vprašanje v sledečem štadiju: Deželni odbor štajerski je zaradi energičnega nastopa slovenskih deželnih poslancev končno vendarle začel misliti na uresničenje slovenske zahteve po kmetijski šoli. Pripravljalna dela so danes končana, treba le še rešiti denarno stran. Proračunjena pa je vsa šola na 446.000 K, in sicer:

poslópje	320.000 K
poljedelski inventar	15.000 „
drugi inventar	5.000 „
razne potreščine	10.000 „
nakup potrebnega zemljišča	95.000 „

Za šolo je določen kraj Št. Jur ob južni železnici. Deželni odbor zahteva sedaj, da mora država k zgornjim stroškom prispevati najmanj 40 odstotkov. Deputacija slovenskih poslancev je bila v tej zadevi že na Dunaju in je na pristojnem mestu posredovala ter se ji je državna podpora obljubila.

— **Bolgarski visokošolec v Belgradu.** Na srbskem vseučilišču v Belgradu se je doslej vpisalo sto bolgarskih akademikov, vpiše se jih pa še sto.

— **Kitajski dijaki v Evropi.** V Londonu se širi govoreca, da pride v Evropo 50.000 kitajskih dijakov iz odličnih rodovin, ki bodo študirali v evropskih velemestih.

— **Slovensko ljudsko šolo v Trstu** baje otvore letošnjo jesen. Več kot dvajset let so se borili tržaški Slovenci za to drobtinico pravice in pri vztrajni, jekleni volji so dosegli končno svoj smoter.

Raznoterosti.

× **Moderni morilec.** Neki nemški list je nedavno priobčil seznamek izgube ljudi in stroškov velikih vojen v zadnjih 50 letih. Krimski vojna (1854—1856): 150.000 mož, 8000 milijonov mark, italijansko-francosko-avstrijska vojna (1859): 45.000 mož, 1200 milijonov mark, avstro-pruska vojna proti Danski (1864): 3000 mož, 140 milijonov mark, avstrijsko-pruska vojna (1866): 45.000 mož, 1280 milijonov mark, nemško-franc. (1870—71): 215.000 mož, 12.000 milijonov mark in rusko-turška vojna (1877): 250.000 mož, 4480 milijonov mark. Skupno je torej v teh vojnah padlo 708.090 mladih mož! To je kultura!

× **Madrid** je najvišje glavno mesto Evrope; stoji namreč skoraj 700 metrov nad morjem.

× **Leti 1907 in 1793** sta si popolnoma slični, ker so prazniki v obeh letih na iste dneve.

× **Na vsem svetu** je približno 240.000 vrst žuželk. Nekateri so tako majhne, da jih ima 4000 šele težo peščene zrna.

× **Rokopisi glasovitih ljudi.** V Lipskem so nedavno na javni dražbi prodali dve pismi nemškega pesnika Schillerja za 1070 mark. Eno pismo filozofa Nitzscheja je bilo prodano za 500 mark. Rokopisi glasovitega komada za klavir v E-duru od Mozarta, obsegajoč 83 strani, so bili prodani za 12.500 mark.

× **Plače ameriških urednikov.** Ameriški list „Evening Journal“, ki izhaja dnevno v Novem Jorku, plačuje na leto glavnemu uredniku 50.000 dolarjev. Ta srečni časnikar se imenuje Artur Bribane. Poleg stalne plače dobiva na leto tudi še 25.000 dolarjev tantieme. To je pač malo drugače kakor z urednikom našega lista!

× **Tunel skozi Montblank.** Francoska in švicarska vlada se pogajata, kako bi se Simplonski tunel spojil s Francosko, oziroma s Parizom. V to svrhu hočejo prevrtati Montblank. Kakor poročajo sedaj iz Ženeve, so predela za tunel že gotova. Študije in načrte za ta tunel je po nalogu francoske vlade izdelal inženir Jaquier. Tunel bo po tem načrtu dolg 13 km. Vhod bo pri Entrevesu 1287 m nad morjem, izhod pa pri Chamonixu 1050 m nad morjem. Za enotirno železniško progo bodo znašali stroški 40 milijonov frankov, za dvotirno pa 60 milijonov frankov.

× **Dobiček perutinarstva.** To stroko živalstva posebno goje na Ogrskem. Leta 1897. so izvozili od tamkaj: žive perutnine za 8,934.000 K, zaklane perutnine za 13,412.000 K, jaje za 2,550.000 K, perja za 11,422.000 K. Skupno za 36,224.000 K. To število se je v zadnjih letih pomnožilo tako, da je leta 1902. doseglo ogromno vsoto 69,569.158 K. Samo jaje so leta 1900. iz Ogrske pripeljali v Avstrijo za 17,000.000 K.

× **Koliko vojakov je na zemlji?** Neki francoski časnik piše, da je na zemlji 5,250.000 vojakov v času miru. Če bi izbruhnila vojna, bi v nekaj dneh lahko poslali na vsem svetu 44,500.000 vojakov v boj.

× **Misli o knjigah.** V knjigah je duša vseh prošlih časov. Vse, kar je človeštvo delalo, mislilo, doseglo ali kar je bilo, vse to je ohranjeno na listih knjige. Knjige so izbrano imetje človeštva. (Thomas Carlyle.) — Knjige je treba šteti med čudezna dela, ki jih je ustvaril človek; knjiga je most, zgrajen preko reke časa, ker vsak dan gledamo, kako prihajajo po njem k nam pokojniki izza 100 in 1000 let. Knjiga je vez, ki sklepa vse čitalce; ona povzdiga življenjsko vzajemnost tako čvrsto in obsežno kakor nobena druga vez ne; knjiga je ladja, ki duhu dovaža od blizu in daleč vse, česar potrebuje. Po knjigi govori moder modrim in vsem tistim, ki hočejo postati modri, preden se postarajo; govori izkušena starost mladini in tudi otrokom, ako znajo čitati. (Klaus Harms.) — Knjige so za ljudi, kar so peruti za ptice. (John Ruskin.) V naši dobi ne more nič tako izobraziti ali pokvariti kakor dobro ali slabo izbrana literatura. (Herder.) — Kdor ne čita, ne živi. (F. Polack.)

× **Rockefellerova radodarnost.** Iz Novega Jorka javljajo, da je znani milijardar Rockefeller daroval 32 milijonov dolarjev za pospeševanje šolstva v Združenih državah.

× **Lov sardin ob morskih bregovih Maroka.** Tu povprečno nalove letno do 369,600.000 sardin. Ako je dobra letina, prodajajo 1000 sardin po 2-5 franka, v srednje dobri letini po 7-5 franka, a v slabih časih po 25 frankov.

× **Kaj porabi človek?** Tomaž Hudam je mogel na temelju skrbnih študij določiti, da je 50 letni „povprečni človek“ 18.250 dni prečul, 6212 dni pa prespal. Za delo je bilo določenih 6348 dni, dočim se je 4192 razveseljeval. Bolezen je zahtevala 600 dni, tako tudi lahko nerazpoloženje. Na trdi hrani je dotični človek zaužil 9500 kg kruha, okolo 6000 kg mesa, 1600 kg jaje in sadja, dočim je v petdesetih letih izpil 35.000 litrov vode, vina, piva itd.

× **Solnčni žarki** pokvarijo barve finih kožuhovin, in neki veščak zatrjuje, da bi dragocen soboljni kožuh, ki je vreden okolo 2000 kron, izgubil polovico na svoji vrednosti, ako bi bil skozi mesec dni izpostavljen solnčnim žarkom.

× **Največji otoki sveta** so Nova Gvineja, Borneo in Madagaskar. Nova Gvineja je skoraj poldrugokrat večja nego Avstrogrska monarhija.

× **Obsojene nune.** Pred sodnijo v Santa Maria Capua Vetere v Italiji sta bili obsojeni nuni Giovannina Bellaroba in Vincenzina Zampelli, in sičér prva na 5 let, druga na 2 leti v ječo, ker sta neusmiljeno mučili dve siroti, Saletta in Maria Villaci, ki sta jima bili izročeni v oskrbo.

× **Razvoj reklame** gre vzporedno z razvojem trgovine. Pred državljansko vojno v Ameriki se je smatralo za nekaj neverjetnega, da je tvornica Ferbank & C. plačala za en reklamski oglas 3000 dolarjev ali 15.000 kron. Danes pa je taka cena povsem navadna. Ista tvrdka sedaj redno troši okolo 750.000 dolarjev ali 3,750.000 kron na leto za reklamo. Neka tvornica mila je pred 30 leti stavila med svoje letne izdatke kakih 30.000 dolarjev ali 150.000 kron za oglase in reklame, danes pa troši v to dnevno 1000 dolarjev ali 5000 kron — Velika skladišča v Novem Jorku izdajajo na leto po štiri milijone dolarjev ali dvajset milijonov kron za oglase in reklame po novinah. V Chicagu razpošiljajo velike trgovske tvrdke in tvornice reklame po pošti v obliki katalogov. Neka velika trgovina v Chicagu razširja po svetu kataloge, ki imajo po 1200 strani, po tri predale na vsaki. Samo poštnina za razpošiljanje takega kataloga zahteva fantastično vsoto 640.000 dolarjev ali 3,200.000 kron. — Največje vrednosti pa je, da nosijo izdatki za reklamo (inserterate itd.) najlepše obresti.

× **Tisočletnico pokristjanjenja Bolgarov** bodo slavili meseca maja na Bolgarskem. V Sofiji prirede o tej priliki velike jvečanosti, ki se jih udeleži ves bolgarski narod. V proslavo subileja bo razpisan natečaj za posebno himno.

Listnica uredništva.

Čez velikonočne počitnice prosimo pošiljati vse spise na naše uredništvo v Ljubljano („Učiteljska tiskarna“).

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 736. Kranjsko. (43) 1

Na štirirazrednem dekleškem oddelku ljudske šole na Vrhniki je stalno oddati učno mesto s postavnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je poslati službenim potom tukajšnjemu uradu do 20. aprila 1907.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, se imajo izkazati z izpričalom državnega zdravnika, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 12. marca 1907.

Št. 323. (44) 1

V litjskem okraju se razpisuje s tem nadučiteljska in učiteljska služba v Dolu v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 17. aprila 1907.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Litiji, dne 13. marca 1907.

Št. 466.

(45) 1

Na trirazredni ljudski šoli v Dragatušu se razpisuje učno mesto v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 15. aprila t. l.

Prošnjam za prvo stalno nameščenje je priložiti državnozdravniško izpričevalo o popolni fizični sposobnosti za šolsko službo.

S službo je spojena soba za stanovanje.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 9. marca 1907.

Št. 605.

(46) 1

Na dvorazredni šoli v Nadvanjem selu se razpisuje s tem izpraznjeno nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 15. aprila 1907.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 14. marca 1907.

Ustanovljeno 1842. Električna sila. Telefon 154.

BRATA EBERL

(8) 52—12 tovarna oljnatih barv, laka in firneža
v Ljubljani, Miklošičeve ulice števil. 6

nasproti hotela „Union“

priporočata gg. šolskim vodjem in učiteljem v mestu in na deželi
njiju priznana najboljši, črni, medli

lak za šolske table.

Pri nakupu oblačilnega blaga naj se ozira
na narodno trgovino (2) 12—6

ČEŠNIK & MILAVEC

LJUBLJANA • (pri Češniku) Lingarjeve ulice

Velika zaloga sukna in kamgarna za moške obleke.
Najnovije vrste modnega volnenega, svilnatega in perilnega blaga za dame.

Velika izbira preprog, zaves, odej itd.

Cene nizke in strogo solidna postrežba.

P. n. učitelstvu dam pri nakupu 5% odbitka
za učiteljski konvikt.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14
(poleg stare g. Urbančeve trgovine)
priporoča v veliki izberi

klobuke, cilindre in čepice;

tudi raznovrstno (1) 52—12

moško perilo, kravate itd.

po zmernih cenah.

Za gg. učitelje 10% popusta!

(19) 10

Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Za pomladno in letno
sezono
priporočam svojo bogato
zalogo trpežnega in finega
sleškega sukna

V nadi, da me cenjeno učiteljstvo podpira s svojimi naročili, zatrjujem istemu, da mi bo prva skrb, da postrežem vsakomur z najboljšim blagom po najnižjih cenah.

Z odličnim spoštovanjem (39) 3—3
Ludovika Likarjeva, trgovka s suknom
Grahovo pri Rakeku, Notranjsko.
NB: Vzorci se pošiljajo franco.

Pravkar izšlo! Novo!

Stenski zemljevid Primorskega
v merilu 1:130.000
priredil (33) 4—4
profesor Fr. Orožen.

Oena: na platno razpet v mapi 42 kron, s palicama 44 kron.

Nadalje priporočam:

C. F. Bauer: Vojvodstvo Kranjsko. (Slov.-nemško.) Cena na platno razpet v mapi 16 K, s palicama 18 K.	V. v. Haardt-Orožen: Stenski zemljevid Palestine. Na platno razp. 16 K, s pal. 18 K.
V. v. Haardt-Rutar in Orožen: Monarhija Avstro-Ogrska. Na platno razp. 13 K, s pal. 15 K.	Hözlzlovo zemeljsko oblo. Cena v zaboju spravljene 16 K.
V. v. Haardt-Orožen: Stenski zemljevid Evrope. Na platno razp. 15 K, s pal. 17 K.	Zemljepisni atlas za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom, predelala prof. Sim. Rutar in Fr. Orožen.
V. v. Haardt-Orožen: Stenski zemljevid Polut. Na platno razp. 18 K, s pal. 20 K.	Izdanje I. s 7 zemljevidi K —60 Izdanje II. s 14 zemljevidi „ 1-40

L. SCHWENTNER
knjigotržec v Ljubljani, Prešernove ulice št. 3.

Naznanilo. ↗

Vljudno naznanjam, da sem prevzela
gostilno „pri Golobčku“
v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 26.

Točila bom izboren „Colaričev cviček“, ki se je na vinski razstavi v „Mestnem domu“ in na planinskem plesu tako priljubil, da so ga mnogobrojni obiskovalci najprej izpili in ga je bilo treba nato poslati v „Mestni dom“ še dva nadaljna soda; liter velja 48 kr.; goriška rebula 44 kr. in refoškata 40 kr. Dobiva se tudi pristen kraški teran iz Dutovelj pri Sežani Vsa vina so garantirano pristna in jih dobavlja zame naravnost producent. — Vrček Gösškega marčnega piva, ki je vedno sveže, velja 10 kr.

Skrbela bom tudi za okusno pripravljena gorka in mrzla jedila. — V gostilni so trije lepi, ventilirani lokali; eden je s posebnim vhomom. Na zahtevo se uredi posebna soba za čestite gđ. učiteljice in gg. učitelje.

Podpirala bom po možnosti tudi „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“.

Za mnogobrojen obisk se vdano priporoča
Marija Kovač
prej samostojna kuharica in pozneje najemnica
„Perlesove“ restavracije.
(42) 3—2

Neobhodno potrebno
za vsakega učitelja in učiteljske knjižnice:

Levec Janez: **Lepopisne vaje.** Navodilo za pisanje brez lineature. K 2.—
Maier Anton: **Učne slike iz domoznastva.** (Podrobni učni načrt za III. šol. leto.) K 1-40.
— — **Učne slike iz nazornega nauka** za I. in II. razred. Drugi natis. K 2-50.
— — **Učne slike iz zemljepisja.** „Vojvodina Kranjska“. K 2.—
— — **Učne slike iz prirodoslovja** za III., IV. in V. razred. (Podrobni učni načrt.) K 2-50.
— — **Učne slike iz zemljepisja.** „Avstrija“. (Podrobni učni načrt.) K 1-50.
Majcen Gabr., **Metodika zemljepisnega pouka v ljudski šoli,** razkazana na svojem razvoju. K 2.—
Stiasny Ljudevit, **Prva zbirka učnih slik.** K —70.
— — **Druga zbirka učnih slik.** K 1.—
— — **Tretja zbirka učnih slik.** K 1-50.
— — **Četrta zbirka učnih slik.** K 1-50.

Vedno v zalogi knjigarne:
Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg
v Ljubljani. (40) 3—2

Naš denarni zavod.

(7) 24—5

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.— $\frac{1}{2}$ 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4.32%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljiše in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopošiljatev rešitve.

Vsaki 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sicer	11 rokov à 9 K	— h,	12. rok 4 K	73 h
B	" 18 "	17 "	6 "	18. "	3 " 56 "
C	" 24 "	23 "	4 "	24. "	4 " — "
D	" 38 "	37 "	3 "	38. "	— " 66 "
E	" 46 "	45 "	2 "	46. "	1 " 81 "
F	" 60 "	59 "	2 "	60. "	— " 70 "
G	" 70 "	69 "	1 "	70. "	1 " 42 "
H	" 85 "	84 "	1 "	85. "	1 " 26 "

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice šte. 17.

Ustanovljeno l. 1832.

Zahtevajte ilustrovane cenilke

-stsohd euvvttqd d v f uoitsen

LAK za šolske table, **OLJE** proti prahu, pri-
črn in medel znano najboljše

prodaja (16) 50—9

Adolf Hauptmann,
prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka
in steklarskega kleja
v Ljubljani.

F. P. Vidic & Komp. Ljubljana

opekarna in tovarna peči

ponudijo vsako poljubno množino patentiranih

zarezanih strešnikov

Sistem „Marzola“ (Strangfalzriegel)

Sistem „Marzola“

Barve: a) rdeči naravno žgani, b) črno impregnirani.

Najličnejše, najcenejše in najpriprostejše strešno
kritje.

Vsak strešnik se zamore na late pribiti ali pa z žico privezati, kar je gotovo velike važnosti za kraje, ki trpe po močnem vetru in burji.

Vzorce in prošpekte pošljemo na željo brezplačno.

Takojsnja in najzanesljivejša postrežba. (38) 30—3 Sprejmejo se zastopniki.

